

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ҚОНУНИ

ДОРИ ВОСИТАЛАРИ ВА ФАРМАЦЕВТИКА ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

1-модда. Ўзбекистон Республикасининг дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Ўзбекистон Республикасининг дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонундан ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

2-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

дори воситалари -- келиб чиқиши табиий ва сунъий бўлган бир ёки бир неча дори моддалари (субстанциялар) ҳамда ёрдамчи моддалар асосида ҳосил қилинган, касалликнинг олдини олиш, ташxis қўйиш ва даволаш учун қўллашга рухсат этилган воситалар. Улар жумласига им-мунобиологик, радиофармацевтик ва парафармацевтик препаратлар, гомеопатик, ташxis қўйиш, дезинфекция ва стерилизация воситалари кирadi;

дори моддалари (субстанциялар) -- келиб чиқиши табиий ва сунъий бўлган, қўллашга рухсат этилган биологик фаол моддалар;

фармакологик воситалар -- белгиланган фармакологик фаолиikka эга бўлган, клиник синов объектилари ҳисобланган муайян доривор шаклидаги моддалар ёки моддалар аралашмаси;

фармакопейя -- дори воситалари сифатини, уларни тайёрлаш, сифатикдор жиҳатидан назорат қилишни, сақлаш шарт-шароитларини ва номлиларини белгилайдиган давлат стандартлари тўплами;

фармакопейя мақоласи -- дори воситаси учун фармакопейя қўмитаси томонидан тасдиқланган метёрий-техник ҳужжат;

фармакопейя қўмитаси -- дори воситалари, тиббий буюмлар сифати ва уларни назорат қилиш усулларига нисбатан қўйиладиган талабларни белгилайдиган метёрий-техник ҳужжатларни тасдиқловчи расмий эксперт органи;

дори воситаларининг, тиббий буюмларнинг давлат реестри -- расмий ҳужжат бўлиб, у тиббиёт амалиётида қўллашга рухсат этилган дори воситалари, тиббий буюмлар рўйхатидан иборат;

генерик дори воситалари (генерикалар) -- патент берилганларидан қолишмайдиган, лекин бошқа ишлаб чиқарувчи томонидан тайёрланган дори воситалари;

гомеопатик воситалар -- гомеопатик қондаларга биноан қўлланиладиган ва давлат реестрининг махсус бўлимига киритилган дорилар;

фармацевтик фаолият -- дори воситаларини, тиббий буюмларни яратиш бўйича изланишларни, тадқиқотларни, шунингдек, уларни ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сифатини назорат қилиш, стандартлаш, рўйхатдан ўтказиш, сақлаш, ахборот бериш, етказиб бериш ва сотишни қамраб оладиган соҳа;

дорихона -- дори воситаларини тайёрлаш, қадоқлаш ва уларнинг сифатини назорат қилиш, шунингдек, дори воситалари, тиббий буюмларни, санитария ва гигиена ашёларини харид қилиш, сақлаш ва сотишни амалга оширувчи тиббиёт муассасаси;

рецепт -- шифокорнинг фармацевтга дори тайёрлаш, бериш ҳақидаги ёзма кўрсатмаси бўлиб, унда дорини қўллаш усули кайд этилган бўлади;

стандарт ёзув -- даволаш хусусиятларининг самарадорлиги текширилгандан сўнг тузилган дори воситалари таркиби;

тиббий буюмлар -- касалликларнинг олдини олиш, ташxis қўйиш ва даволаш учун тиббиётда қўлланиладиган буюмлар. Улар жумласига боғлаш ва тикиш материаллари, шприцлар, қон ва инфузион эритмаларни қўйишга мўлжалланган системалар, беморларни парваришда қўлланиладиган ашёлар ва материаллар кирadi.

3-модда. Аҳолини дори воситалари билан таъминлаш соҳасидаги давлат кафолатлари

Давлат дори воситаларининг асосий турларини бемалол олишни ва улар сифатли бўлишини кафолатлайди.

Тиббий мақсадда қўлланишга рухсат этилмаган дори воситалари ва тиббий буюмлар билан иш қўришининг барча шакллари тақиқланади.

Тиббиёт амалиётида қўллашга рухсат этилган дори воситаларининг, тиббий буюмларнинг рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланади.

4-модда. Давлат органларининг дори воситалари билан таъминлаш соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Хукумати дори воситалари билан таъминлаш соҳасидаги сиёсатни белгилайди ва рўёбга чиқаради, дори воситалари ва тиббий буюмлар билан таъминлашга доир соғлиқни сақлаш дастурларини тасдиқлайди ва маблаг билан таъминлайди, уларнинг нархларини назорат қилади.

Давлат ҳокимияти маҳаллий органлари дори воситалари, тиббий буюмлар муомаласини назорат қилади, дори воситалари билан таъминлаш давлат дастурларини маблаг билан таъминлайди.

5-модда. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги:

давлат буюртмасини тузади ва давлат тиббиёт муассасаларида дори воситалари, тиббий буюмларнинг асосий турлари мавжуд бўлиши устидан назоратни таъминлайди;

дори воситалари, тиббий буюмлар ишлаб чиқариш ва улар билан таъминлашга доир фаолият турлари учун лицензия беради;

Ўзбекистон Республикаси Хукумати томонидан белгиланган тартибга мувофиқ, айрим тоифадаги шахсларга дори воситаларининг имтиёзли берилишини таъминлайди;

лаборатория, ишлаб чиқариш ва дорихона амалиёти учун хос бўлган стандартларни тасдиқлайди;

миллий фармакопейяни тасдиқлайди; дори воситалари ва тиббий буюмларнинг сифати назорат қилинишини,

улар рўйхатдан ўтказилиши, стандартлаштирилиши ва сертификациялинишни таъминлайди;

наркотик, заҳарли, психотроп, радиофармацевтик (радиоактив), кучли таъсир этувчи дори воситалари ва этил спиртини сотиш, сақлаш, ҳисобга олиш, уларнинг захираларини ҳосил қилиш тартибини белгилайди;

дори воситалари ва тиббий буюмларнинг давлат реестрини юртимиз ҳамда вақти-вақти билан эълон қилиб боради;

дори воситаларининг зарарли таъсирини тасдиқловчи фактлар мавжуд бўлган тақдирда уларни тайёрлаш, ишлаб чиқариш, олиб келиш ва сотишни тўхтатиб қўяди.

6-модда. Дори воситалари ва тиббий буюмларни рўйхатдан ўтказиш

Дори воситалари ва тиббий буюмларни рўйхатдан ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

Рўйхатдан ўтказилганлик тўғрисида гувоҳнома эгаси ушбу гувоҳнома ни берган муассасаси дори воситасининг фармакологик самарадорлиги ва хавфсизлигига доир янги маълумотлардан хабардор қилиб туриши шарт.

Куйидагилар мажбурий тартибда рўйхатдан ўтказилиши керак:

даволаш, касалликнинг олдини олиш, ташxis қўйиш воситалари, шифобахш озик-овқат ва парафармация маҳсулотлари;

дориларни тайёрлашда қўлланиладиган дори воситалари субстанциялари ва ёрдамчи моддалар;

рўйхатдан ўтказилган дори воситаларининг янги комбинациялари;

янгича қадоқланган, янги шакл ва таркиблардаги ёки янги технология бўйича тайёрланаётган дори воситалари;

генерик дори воситалари (генерикалар);

тиббий буюмлар.

Рецептлар ва стандарт ёзувлар бўйича дорихоналарда тайёрланадиган дори воситаларини рўйхатдан ўтказиш талаб этилмайди.

7-модда. Дори воситаларини ишлаб чиқариш

Дори воситаларини ишлаб чиқариш лицензияга эга бўлган корхоналар томонидан амалга оширилади.

Дори воситалари давлат реестрининг чиқарилган тақдирда, ишлаб чиқарилган ҳамда дорихоналар, омбулорлар ва даволаш-касаликнинг олдини олиш муассасаларида мавжуд бўлган мазкур дори воситаларининг қолдиқлари масаласи Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан ҳал қилинади.

Дори воситаларини яратиш, уларни синиш, ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сақлаш, таших ва йўқ қилишни амалга оширувчи корхоналар, муассасалар ҳамда ташкилотлар дори воситаларининг сифатини назорат қилувчи ички идоравий хизматга эга бўлишлари керак.

8-модда. Дорихоналарда дори воситаларини тайёрлаш

Дори воситалари лицензияга эга бўлган дорихоналарда, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан қўллашга рухсат этилган дори воситалари ва тиббий буюмларнинг сифатини назорат қилиш, шунингдек, дори воситалари, тиббий буюмларни, санитария ва гигиена ашёларини харид қилиш, сақлаш ва сотишни амалга оширувчи тиббиёт муассасаси;

12-модда. Саноат корхоналари ва улгуржи савдо ташкилотлари томонидан дори воситалари ва тиббий буюмларнинг сотилиши

Дори воситалари ва тиббий буюмларни ишлаб чиқарувчи корхоналар ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотларни фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлган юридик ва жисмоний шахсларга сотиш ҳуқуқига эга.

Улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотлари дори воситаларини ва тиббий буюмларни уларни тайёрлаш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлган ишлаб чиқарувчилардан, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган дори-дармонларни етказиб берувчи бошқа улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотларидан, шунингдек, хорижий фирмалардан сотиб олиш ҳуқуқига эга.

Дори воситалари, тиббий буюмлар ишлаб чиқарувчилар, улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотлари дори воситаларини, тиббий буюмларини даволаш-касаликнинг олдини олиш муассасаларига, бошқа корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларга, шунингдек, тиббиёт ва фармацевтика ўқув юртиларига бериш ҳуқуқига эга. Намуналарни бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланади.

Дори воситалари ва тиббий буюмларни реклама қилиш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

13-модда. Дори воситаларини сотиш

Дори воситалари фақат дорихона муассасалари орқали сотилади.

Дорихоналар иши дорихона амалиёти учун хос бўлган стандартларга мувофиқ амалга оширилади.

Дорихоналар ишини бошқариш олий фармацевтика маълумотига эга шахсларгагина рухсат этилади.

Барча дорихона муассасалари санитария метёрилари ва қондаларига жавоб бериши лозим.

14-модда. Дори воситаларини экспорт ва импорт қилиш тартиби

Ўзбекистон Республикасида дори воситаларини, тиббий буюмларни экспорт ва импорт қилишнинг Ўзбекистон Республикаси Хукумати томонидан белгиланган ягона тартиби амал қилади.

15-модда. Тиббиёт муассасаларининг дори воситаларини қўшимча салбий таъсири тўғрисида хабардор қилиш борасидаги мажбурияти

Даволаш-касаликнинг олдини олиш, дорихона муассасалари ҳамда дори воситаларини ишлаб чиқарувчи, сотувчи ва қўловчи корхоналар дори воситаларини қўллаш вақтида аниқланган барча қўшимча таъсир ҳоллари, шунингдек, илгари кузатилмаган салбий таъсир ҳоллари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигини хабардор қилишлари шарт.

16-модда. Дори воситалари ва тиббий буюмлар ҳақида ахборот бериш (уларни реклама қилиш)

Дори воситалари ва тиббий буюмлар ҳақида ахборот бериш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгилаб қўйиладиган тартибда амалга оширилади.

17-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

11-модда. Клиник синовда ихтиёрий қатнашаётган миқознинг ҳуқуқлари

Фармакологик воситанинг клиник синовда иштирок этишига ёзма розилик берган ихтиёрий қатнашаётган миқоз синовни ўтказувчи шифокордан бу услубнинг аҳамияти, моҳияти ва бундай синов келтириб чиқариши эҳтимол тутилган хавф тўғрисида олдиндан батафсил тушунтириш олиши, шунингдек, у исталган босқичда синовда қатнашишни рад этиш ҳуқуқига эга эканлигини хабардор қилиниши лозим.

11-модда. Клиник синовда ихтиёрий қатнашаётган миқознинг ҳуқуқлари

Фармакологик воситанинг клиник синовда иштирок этишига ёзма розилик берган ихтиёрий қатнашаётган миқоз синовни ўтказувчи шифокордан бу услубнинг аҳамияти, моҳияти ва бундай синов келтириб чиқариши эҳтимол тутилган хавф тўғрисида олдиндан батафсил тушунтириш олиши, шунингдек, у исталган босқичда синовда қатнашишни рад этиш ҳуқуқига эга эканлигини хабардор қилиниши лозим.

Синов вояга етмаган ёки муомалага лаёқатсиз миқоз иштирокчида ўтказилган бўлса, унинг ота-онасидан ёки бошқа қонуний вакиллари билан ёзма тарзда розилик олиниши керак. Вояга етмаган миқозлар иштирокчида ўтказилган синовдан олдин, қонда тарихасида, синов вояга етганларда ўтказилган бўлиши керак.

Фармакологик воситанинг клиник синовини бошлашдан олдин синовни ўтказётган даволаш-касаликнинг олдини олиш муассасаси сугурта ташкилоти билан миқознинг саломатлиги ва ҳаётини сугурта қилиш юзасидан шартнома тузиши шарт.

9-модда. Дори воситаларини маркалаш, идишга жойлаш-ўраш ва уларнинг ташқи безағи

Дори воситаларини маркалаш, идишга жойлаш-ўраш ва уларнинг ташқи безағи доир қондалар Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

10-модда. Фармакологик воситаларини клиник синовлардан ўтказиш

Фармакологик воситаларининг клиник синовлари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

Қарор қабул қилиш учун қуйидагилар асос ҳисобланади:

синовларда ихтиёрий қатнашувчи миқознинг розилиги;

клиникада қўллашга эришган даврда фармакологик воситаларнинг хавфсизлиги ва самарадорлигини ўрганиш натижалари;

фармакологик восита қўлланилишидан кутиш мумкин бўлган қўшимча таъсирнинг хавфи қўтилаётган ижобий самарадан анча паст бўлиши тўғрисидаги маълумотларнинг мавжудлиги.

Синовлар чоғида одатдан ташқари реакциялар рўй берган ёки жамият учун ёхуд синовда ихтиёрий қатнашаётган миқознинг саломатлиги ва ҳаёти учун хавф-хатар туғилган тақдирда клиник синовлар раҳбари синовларни тўхтатиши ҳамда бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигини хабардор қилиши шарт.

Фармакологик воситаларни синовдан ўтказишни маблаг билан таъминлаш синалаётган фармакологик воситани тақдим этган юридик ва жисмоний шахслар ҳисобидан амалга оширилади.

11-модда. Клиник синовда ихтиёрий қатнашаётган миқознинг ҳуқуқлари

Фармакологик воситанинг клиник синовда иштирок этишига ёзма розилик берган ихтиёрий қатнашаётган миқоз синовни ўтказувчи шифокордан бу услубнинг аҳамияти, моҳияти ва бундай синов келтириб чиқариши эҳтимол тутилган хавф тўғрисида олдиндан батафсил тушунтириш олиши, шунингдек, у исталган босқичда синовда қатнашишни рад этиш ҳуқуқига эга эканлигини хабардор қилиниши лозим.

Синов вояга етмаган ёки муомалага лаёқатсиз миқоз иштирокчида ўтказилган бўлса, унинг ота-онасидан ёки бошқа қонуний вакиллари билан ёзма тарзда розилик олиниши керак. Вояга етмаган миқозлар иштирокчида ўтказилган синовдан олдин, қонда тарихасида, синов вояга етганларда ўтказилган бўлиши керак.

Фармакологик воситанинг клиник синовини бошлашдан олдин синовни ўтказётган даволаш-касаликнинг олдини олиш муассасаси сугурта ташкилоти билан миқознинг саломатлиги ва ҳаётини сугурта қилиш юзасидан шартнома тузиши шарт.

12-модда. Саноат корхоналари ва улгуржи савдо ташкилотлари томонидан дори воситалари ва тиббий буюмларнинг сотилиши

Дори воситалари ва тиббий буюмларни ишлаб чиқарувчи корхоналар ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотларни фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлган юридик ва жисмоний шахсларга сотиш ҳуқуқига эга.

Улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотлари дори воситаларини ва тиббий буюмларни уларни тайёрлаш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлган ишлаб чиқарувчилардан, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган дори-дармонларни етказиб берувчи бошқа улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотларидан, шунингдек, хорижий фирмалардан сотиб олиш ҳуқуқига эга.

Дори воситалари, тиббий буюмлар ишлаб чиқарувчилар, улгуржи савдо корхоналари ва ташкилотлари дори воситаларини, тиббий буюмларини даволаш-касаликнинг олдини олиш муассасаларига, бошқа корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларга, шунингдек, тиббиёт ва фармацевтика ўқув юртиларига бериш ҳуқуқига эга. Намуналарни бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланади.

Дори воситалари ва тиббий буюмларни реклама қилиш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

13-модда. Дори воситаларини сотиш

Дори воситалари фақат дорихона муассасалари орқали сотилади.

Дорихоналар иши дорихона амалиёти учун хос бўлган стандартларга мувофиқ амалга оширилади.

Дорихоналар ишини бошқариш олий фармацевтика маълумотига эга шахсларгагина рухсат этилади.

Барча дорихона муассасалари санитария метёрилари ва қондаларига жавоб бериши лозим.

14-модда. Дори воситаларини экспорт ва импорт қилиш тартиби

Ўзбекистон Республикасида дори воситаларини, тиббий буюмларни экспорт ва импорт қилишнинг Ўзбекистон Республикаси Хукумати томонидан белгиланган ягона тартиби амал қилади.

15-модда. Тиббиёт муассасаларининг дори воситаларини қўшимча салбий таъсири тўғрисида хабардор қилиш борасидаги мажбурияти

Даволаш-касаликнинг олдини олиш, дорихона муассасалари ҳамда дори воситаларини ишлаб чиқарувчи, сотувчи ва қўловчи корхоналар дори воситаларини қўллаш вақтида аниқланган барча қўшимча таъсир ҳоллари, шунингдек, илгари кузатилмаган салбий таъсир ҳоллари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигини хабардор қилишлари шарт.

16-модда. Дори воситалари ва тиббий буюмлар ҳақида ахборот бериш (уларни реклама қилиш)

Дори воситалари ва тиббий буюмлар ҳақида ахборот бериш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгилаб қўйиладиган тартибда амалга оширилади.

17-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

18-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

19-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

20-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

21-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

22-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

23-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

24-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

25-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

26-модда. Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик қонунда белгиланган тартибда жавобгар

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

ОТА-ОНА ДЕГАН МУҚАДДАС БУРЧ БОР

1997 йил 24-25 апрелда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг сессияси бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз Президентини келгуси даврда қонунларни тайёрлаш фаолиятининг устивор йўналишларига ҳам тўхталиди. Президент яқин вақт ичида Ўшларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтиришга, халқ таълимининг мавжуд тизимини қайта қўриб чиқишга, Ўзбекистоннинг ёш авлоди маънавий бой ва жисмоний соғлом ўсишини таъминлашга қаратилган қонунларни ишлаб чиқиш мақсада мувофиқлигини алоҳида таъкидлади.

Ёш авлод ҳақида давлатимиз доимо қайғуради ва унинг келажаги тўғрисида ғамхўрлик қилиб келади. Мақсади буюк давлат қўриш бўлган жамиятда ёшларга нисбатан шундай нисбат олиб бориш табиий нарс ва унинг тагида жуда катта маъно бор. Ахир мустақил давлатимизнинг эртанги кунини ҳозирги ёш авлод қўлига ўтади, улар Ўзбекистон -- ўз Ватанини мустақиллигини муқаддас билиши, уни ривожлантириш ва гўллаб-яшнаган ўлкага айланиши учун бор куч ва ақл-заковатини сафарбар қилишини барчамиз истаймиз. Ишончимиз комил, ажойиб фазилатлар ва аъёнларга бой халқнинг ёш авлоди тўғри йўлдан боради, зарур билимларни чуқур эгаллаб она-Ватан олдидики ўз бурчларини шараф билан ало элади.

Бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан бири мустақил давлат талабларига жавоб берадиган ёш авлодини вояга етказиш, кадрлар тайёрлаш, узлуксиз таълим-тарбия тизимини миллий қадриятлар ва урф-одатларимиз асосида яратилиши. Мамлакатимиз ўқув юртыда охириги йилларда ёшларнинг маънавий тарбияси катта аҳамият берилмоқда, бу соҳада муаян ишлар қилинган. Умуман, ёшлар тарбиясида ўқитувчи ва мураббийларнинг масъулияти кескин ошмоқда. Бу тўғри, албатта. Аммо, шу билан бирга, ота-оналарнинг ўз фарзандлари тарбияси учун жавобгарлиги, уларнинг масъулияти ҳақида

ҳам унутмаслик керак. Болаларнинг буш вақти асосан уйда, оилада ўтади. Буни ҳисобга олмаслик, ёшлар тарбиясида ота-онанинг бурчи ва вазифалари ҳақида янада чуқурроқ ўйлаш керак бўлади. Келинг, шу йўналишда бир оз мулоҳаза этиб кўрайлик. Ўзбек халқи қадимдан бола-чакам халқ ҳисобланади. Ҳар бир оилада фарзанд туғилиши катта қувонч ва умид билан қўриб олинади. Бу ақли-қўли, ота-онанига меҳрибон бўлиб ўсишига дуо-фотиҳалар ўқилиб, зиёфатлар берилди. Бундай тадбирларни ўтказиш азалдан анъанага айланган ва ҳар бир оилада унинг турмуш даражасидан қатъий назар ўтказилади. Ота-она учун фарзандларнинг тарбияси, ахлоқ-олиб билим мукамал шугулланиш вазифаси ҳам қарз, ҳам фарз бўлган. Чунки инсондаги одамий фазилатларни билдирадиган, уни бошқа мавжудотлардан фарқ қиладиган нарсани унинг тарбияси, ҳулқ-атвори бўлади. Аксарият ота-оналар бунини жуда яхши тушунади, англайди ва фарзандининг таълим-тарбиясига бутун борлигини бағишлайди. Ҳар бир ота-она ўз фарзанди яхши инсон бўлишини истайди, унга асло ёмонлик раво қўрмайди.

Шунга қарамадан айрим ёшларнинг кўча-кўйда юриши, меҳнатга лаёқатсиз бўлиб ўсиши, муомалада ҳаёсиз сузлар ишлатиши, умуман ҳаёти бекор ўтиб кетаётганини кўриб ҳайрон қолсан: шу инсонни ҳам ота-онани бор-ку,

нега шундай тарбия олган, дейсан киши. Айнан шундай ҳолатлар аждоғлари юксак маданият ва меҳнатсевар бўлиб ўтган миллатимизнинг шайнига инсон келтиришини ҳаммамиз жиддий англашимиз керак. Фарзандларимизнинг ҳар кунги юриш-туришига бепарво бўлмаслигимиз лозим.

Халқимиз азалдан яхши тарбия кўрган болага «ота-онанга раҳмат», ахлоқсиз -- тарбияси бузук болага қараб эса «паларингга лаянат» дейди. Шу боислан жамиятда ҳар бир ота-она ўз бурчларини қандай бажараётганини фарзандларининг ҳар кунги ҳулқ-атвори билан ифодаланади. Бу мезон халқимиз, жамиятимиз ўртасида чуқур илдиз отган. Ота-онани катта ҳурмат ва эътибор билан қараш миллатимизнинг энг олижаноб фазилати. Ўзбек оилаларида ота-она ва фарзандлар ўртасидаги меҳр-оқибат муносабатлари авлоддан авлодга ўтиб сақланиб келмоқда. Мана шу чин ва соф ўзбекона муносабатлар шарафлиги ҳар бир ота-она ёш авлод таваққурида Ватан туйғусини уйғотиши, уни она дёғрига садоқатли, маънавий жиҳатдан баркамол бўлиб ўсишини ўзининг муқаддас бурчи, деб билиши лозим.

Ўзбек халқиго ҳос яхши фазилатлар жуда кўп. Масалан, биз ҳеч қачон ота-она туғул, ўзимиздан ёши катталарга ҳам «сен» деб мурожаат қилмаймиз. Бу ҳолатларда «сиз»лаш одат тусига кирган. Кўча-кўйда юрганда кексаларга дуч келинса, кимлигидан қатъий назар, албатта салом бериб ўтилади. Катталардан олдин овқатга қўл қўйиш беадаблик ҳисобланади, қарда булмасин ёши катталарга жой бериш биз учун қондага айланган. Ерданга муҳтож одамларни қўллаб-қувватлаш, эл учун хайри-эхсонлар қилиб туришини савоб иш, деб биламиз. Ҳамма яхши фазилатларни санаб ўтадиган бўлсак бир катта хазинага тенг бўлади. Улар барчаси халқимизнинг маънавий ва маданий мероси

бойлигидан далолат беради. Юқоридаги мулоҳазалар асосида ўринли савол туғилади: ёш авлодга доимо маънавий озук бериш, Ватанга садоқатли қилиб тарбиялаш ва вояга етказиш учун нималар қилишимиз керак?

«Ота-она» деган номнинг ижтимоий мавқеини қонун даражасига кўтаришимиз лозим. Ота-оналар зиммасига фарзандларининг гудаклик пайтидан жисмоний, маънавий-ахлоқий ва интеллектуал ривожланишига асос солиш ва доимо уларнинг тарбияси билан машғул бўлиш вазифаси қонун орқали юқлатилиши зарур. Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида»ги қонунига тегишли ўзгаришлар киритилиши зарурлиги туғилмоқда.

Ўсиб келаётган ёш авлод тўғрисида ғамхўрлик қилиш мамлакатимизнинг маънавий қонунига айлиниши зарур. Бунинг учун миллий қадриятларимиз асосида барча фуқароларга таалуқли мезонлар -- жамиятимизнинг маънавий-ахлоқий кодексини ишлаб чиқсак, мақсадаги мувофиқ бўлади.

Барча турдаги ўқув юртыда ўқувчи ёшларимизни маънавий асосларини, ҳусусан, ота-она деган муқаддас касбнинг маъносини ва вазифаларини чуқур ўрганиши, ҳаётда ота-оналик туйғусини ҳис эти билиш ва унинг масъулиятини қалби билан сезишга даъват этиш ўринлидир.

Вилоят марказларида махсус этиш колледжларини ташкил этиш керак, айниқса, 9-синфни битирган қизлар учун. Бу ўқув юртыда хотин-қизларнинг ҳам хунар эгаллашга, ҳам бўлажак ҳаёти вазифаларини -- соғлом ва ақли фарзандларини тарбиялашга мукамал ўргатиш замонамизга хос иш бўлар эди.

Миллий тикланиш мафқураси ширин асосида ёш авлодини таълим-тарбиясини юқори даражага кўтариш, унинг вужудига мустақиллик гоҳларига мос янгича таваққулни шакллантириш учун жамиятда кенг қамровли тарғибот-ташвиқот ишларини йўлга қўйиш лозим.

Ушбу мақолада кўтарилган масала ҳозирда мамлакатимизда тайёрланаётган «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур»да ўз ифодасини топа ҳам аини мудоао бўларди.

Алишер КАРИМОВ.

Элимиз азалдан хунармандларни, эл-юрт қорига яраган зотларни ардоқлайди. Ушбу ўқувчи тўғрисидаги ўшмбек қишлоғида яшовчи Турсунбой Бекназаров ҳам ана шундай инсонлардан. Турсунбой ҳожи уста темирчи сифатида бутун воқоидда яхши билишди. Ҳожи ақининг тўрт авлоди халқ хизматида бўлишди. Водийда улоқчи чавандозларга катта ҳурмат билан қаради. Бунинг боиси халқ сайилари, тўйлар улоқсиз ўтмайди. Атроф туманлардаги чавандоз зоти борки ўз отларини ҳожи акага тақдирлашни маъқул қўлади. Ҳожи ақининг угуллари Ботирали полон, Баҳромжон, Воқиджонлар ҳам уста улоқчилардан. СУРАТЛАРДА: уста Турсунбой Бекназаров иш устида; (чапда) ўғли Ботирали полон.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган суратлар.

ЭКСПОРТ ҲАЖМИ КЎПАЯДИ

«Қорақалпоқмебель» акциядорлик жамияти аъзолари ўтган йили 25,5 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарган эди. Жорий йилда эса 40 миллион сўмлик тайёр маҳсулотларни сотиш режалаштирилган.

Қорхонага ҳомашё, асосан, Германия, Украина, Россия ва Болтиқбўйи давлатларидан келтириляётгани туфайли бу ерда сифатли, яъни рақобатбардош маҳсулотлар тайёрланаётир.

Шу боис меҳнат ақли унинг 10 фоизини экспортга чиқариш ниятида. Бу ҳол жамоага соф фойда ҳажминини 1,5-2 миллион сўмга етказиш имконини беради.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ. «Халқ сўзи» мухбири.

ХОРАЗМДА НЕГА «ҚАҲРАМОНЛАР» ЙЎҚ?

Лукма

Хоразмга қилган сафаримнинг то сўнги кунига қадар менинг бу мақолани ёзиш нияти йўқ эди. Вилоят ҳаёти билан яхши таниш бўлмаганлигим боис тўғри ҳоқимиятга бордим. Газетамизнинг вилоят муҳбири Абдулла Собир менга ҳамроҳлик қилди. У то ҳоқимликка етгунга қадар вилоятда катта ўзгаришлар бўляётганини, қишлоқ ҳўжалиги, сановат, қурилиш ва халқ ҳўжалигининг барча соҳасида янгиланишлар рўй бераётганини ҳусусида хикоя қилиб берди.

Остонада вилоят ҳоқими муовини Қодир Раҳимовни учратдик. Хонасига бошлаб бордик. Сўхбатлашдик. Мен режаларимни айтдим -- у маъқуллади ва хурсанд бўлди. Сафар режаларимнинг бир банди-хоразмлик ишбилармонлар, меҳнатқаш, иродали инсонлар билан учрашиш, икки-уч кун бўлсада уларнинг ҳаётини ўрганиш, оиласи, турмуш тарзи, ўтмиши ва бугуни, режалари ҳусусида сўхбатлашиш, тажрибаси тўғрисида баҳоли-қудрат қалам тебратиш эди. Аслида юртбошимизнинг Хоразм вилоти кенгаши сессиясидаги нутқи сабаб бўлганди бунга. Хоразмликлар меҳнатқаш, иродали ва ернинг тилини биладиган халқ, дейилганди ўшанда, чунки улар отир бир шароитда ишлаб, кийинчилардан чўчимай, баракали хирмон кўтармоқда, шўрланган далаларда ризқ-насиба ундирмоқда.

Бундай инсонлар билан сўхбатлашиш мароқли эди менга! -- Меҳнатқаш одамларимиз жуда кўп, -- деди ҳоқим муовини, улар ҳақда ҳар қанча ёзсангиз арзийди. -- Аниқроқ манзил айта оласизми? -- сўраймиз ундан. -- Биринчи муовин яхшироқ билади. Биз хайр-хўшланиб, ҳоқимнинг биринчи муовини Жумабой Утамовнинг қабулхонасига йўл оламиз, ердამчи йигитга мақсади-мизни айтамиз. Ярим соатлардан сўнг Утамов кабинетидан шовиб чиқиб кетаётганда унга мурожаат қилдик.

Хабарим бор, -- дейди у, -- ҳозир далага чиқиб кетаётганим, юринглар гаплашиб кетамиз. Лифтда биринчи қаватга тушдик ва уни кузатиб қўйдик. У эртагача албатта, «қаҳрамон» топиб қўйишга ваъда берди. Еруғ ваъда кўнглимизни равшан этди. Биз ҳоқимнинг мафқура масалалари бўйича муовини Т. Дўжонов ҳузурига бўлганимизда шу мавзу яна эсланди ва муовин дедиларки, бизда қаҳрамонлар сероб. Бирок уларнинг манзили яна насия бўлди. Бу хангомани ёзиш ниятим йўқ эди аслида. Бирок воқеалар ривожини мени шунга мажбур этди.

Эртасига биз жаноб Утамовни вилоятда ўтказилётган телемарфонда учратдик ва қаҳрамон масаласини яна эслатдик. У бундай ишлар факат идорада халқ бўлишини таъкидлади ва биз ноилж эртдан умид боғлаб ортишимга қайтдик. Саҳродаги қўллаган инсон сув қидиргани каби биз ҳам вилоят бўйлаб «қаҳрамон» излардик. Далаларда оқ дурра танчиган қизлар, йўл ёқаларида плёнка ўрамларини қўйилган, елкасига кўтарган йигитлар учрашди. Баланд қаватли бинолар қошида ҳар турли экскаваторларнинг нараси тўхтамади. Хиванинг қадимий обидаларини қайта таъмирляётган дуррадор ганчкорлар пешонасидаги терини енг билан артиб, тиним билмасдан ишлашди, бу қўнча шаҳарнинг 2500 йиллик тўйига ҳамма жойда қизгин тайёргарликни кўрамиз.

Хонка, Янгибарик, Урганч, Қўшқўпир, Турлан туманларида ҳам ана шундай манзараларга дуч келамиз. Аммо булар ҳоқимиятнинг расмий рўйхатларига тушмаган қўринад. Билмак ҳоқимиятдагилар бизга қаҳрамонларни рўйхатлардан эмас, даладан изланг, заводу фабрикалардан қидиринг, демасмиди?

Мен сафаримнинг сўнги кунини жаноб Утамовнинг ҳузурига тагин илинж билан кирдим. Олган таассуротларимни айтдим ва яна ўша савол билан мурожаат қилдим. У эса ҳушамайгина кўнжроқ тугмасини босди ва қимдандир «Мен айтган рўйхатини тайёрладингми?» деб сўради. Телефон овози баланд экан -- бизга ҳам жавоб эшитилди: «Йўқ, қўлим теғмади». Кейин хикмат у вилоят деҳқончилиги-сановат меҳмути мутхассислари тўғрисида раҳбари Иброҳим Собиров экан. Ҳоқим муовини бизга унинг олдига тушишини маълаҳат берди ва телефонда Собировга айтиб қўйди: -- Олдинга муҳбирлар боришди. Ердам қил.

Бу оддий гапмиди ёки паролмиди -- дастлаб аниқлашди. Собировнинг хонасида уни қўриб ва бирданига «йўқ» қўйганимиздан кейингина бу «спектакл»нинг моҳиятини англагандай бўлдик. Бирор соатч хонада ўтиргач, бу ердан ҳам «қаҳрамонсиз» чиқиб кетдик. «Таҳририятдан олган режаларимнинг бир банди бажарилмади, хайнаҳа, Хоразмдан «қаҳрамонсиз» қайтганим учун ишхонадан ҳафсан олам керак».

Самолётга чиқиб кетиб ҳаёлимга келган илк фикр шу бўлди. Аммо мен бундан эмас, Хоразмда қаҳрамонлар йўқлигидан афсусландим, холос.

Энгран БОЛИЕВ. «Халқ сўзи» мухбири.

ТЕХНИКА СОЗ, ҒАЛАҚОР ШАЙ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида галла ўрими-йиғимига пухта ҳозирлик кўриш ва уюшқоқлик билан ўтказиш чора-тадбирлари белгиланди. Ҳўш, бу йўл-йўриқлар Наманган вилотида қандай бажарилмоқда?

Вилоят галлакорлари ўтган йилги мавсумда галла-чилик соҳасида йўл қўйилган ҳаётлардан тўғри ҳулоса чиқариб, бу йил асосий майдонларда мўл ҳосил тўплаш учун курашмоқдалар. Йиғим терим мавсумига ҳозирлик қизгин бормоқда. Галла комбайнларини таъмирлаш ниҳоятда аҳамиятга эга. Уйчи, Норин, Наманган, Чортоқ, Учқўрғон туманларида агрегатлар аллақачон старт чизигига келтириб қўйилди.

Уйчи туманида бу борада катта тажриба тўпланган. Фарғона водийсида ягона минтақаларо «КЕЙС» техник-сервис марказининг шу беда жойлашганлиги ҳам беда жойлашганлиги ҳам беда жойлашган келтирилди. «КЕЙС» комбайнлари бу ерда қабул қилиб олиниб, йиғилади ва техник қаровдан ўтиб, Андижон, Фарғона, Наманган вилотлари далаларига йўл олади. Ҳозирги пайтда мавжуд 31 та «КЕЙС» комбайнининг ҳаммаси ўрими-йиғимга шай турибди. Вилоятда 70 минг гектар майдонда етиштирилган галланинг 40 фоизига яқинини шу комбайнлар ёрдамида йиғиштириб олиш режалаштирилган.

Туманимизда 3 та «КЕЙС» комбайни бор, -- дейди Уйчи тумани МТП давлат акционерлик жамияти бошқарувчиси Иброҳим Абдурахимов. -- Булар билан 5,5 минг гектарга яқин майдондаги галлани қисқа муддатларда йиғиштириб олиш имкони йўқ. Шу боис олиш имкони йўқ. Шу боис олиш имкони йўқ. Шу боис олиш имкони йўқ. Шу боис олиш имкони йўқ. Шу боис олиш имкони йўқ.

нага олиб келдик. Таъмирлаш ишлари икки сменада ташкил этилди. Ишчилар икки маҳал исеиқ овқат, махсус кийим-бош, олидан қатнаб ишловчилар эса ётоқхона билан таъминландилар. Барча қўлайликлар яратилгани туфайли 10 кун ичида мавжуд 42 та комбайн тўла таъмирланиб старт чизигига келтириб қўйилди. Бу борада Наманган эҳтиёт қисмлар корхонаси ҳамда вилоятдаги тизимга қарашли ишлаб чиқариш корхоналари ҳам амалий ёрдам беришди. Хуллас, уюшқоқлик, ҳамжиҳатлик билан иш юритилгани боис ўрими-йиғим агрегатларини мавсумга тайёрлаш билан боғлиқ ҳамма масала ечимини топди.

Яқинда туманда мавсумни ўз вақтида муваффақиятли якунлашга бағишланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Унда комбайнларни таъмирлашда фаоллик кўрсатган бир қатор чилангарлар палос ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар. Шунингдек, ҳар бир хўжаликда қанча техника чиқини, уларнинг механикаторлари қисмлар эканлиги аниқланиб, механизмларни узлуксиз ишлатиш мақсадида мутасаддилар бириктирилди.

Туман МТП устaxonасида ташкил этилган аккумулятор цехида шу кунга қадар 14 та комбайнга ва 100 дан ортиқ чопиқ ҳамда транспорт тракторларига янги аккумуляторлар тайёрлаб берилди. Бу цехда 5 киши меҳнат қилади. Ҳозир улар вилоят бўйича буюртмалар

қабул қилиб ишлашмоқда. Галла ўриш комбайнларини таъмирлаш жараёнида 2,5 миллион сўм маблағ тежаб қолинди. Аини пайтда туманда йиғиштириб олинган галлани пешма-пеш омборларга етказиб туриш мақсадида транспорт воситалари ҳам пухта кўриқдан ўтказилмоқда.

Кунини кеча галла ўрими-йиғимини қисқа муддатларда якунлаш мақсадида мавсумда юқори натижага эришган туманлар, хўжаликлар, умуман, илгорларни рағбатлантириш тўғрисида вилоят ҳоқими махсус қарор қабул қилди. Унга мувофиқ галла етиштиришда энг юқори натижага эришган ва биринчи бўлиб ўрими якунлаган туман 400 минг сўм пул муқофоти ва дам олиш уйига 30 та бепул йўлланма, иккинчи ўринин олган туман 300 минг сўм пул ва 25 та бепул йўлланма, учинчи ўрин эса 200 минг сўм пул ва 20 та йўлланма билан мукофотланди. Шунингдек, ҳар бир туман ўз имкониятларидан келиб чиқиб, илгор хўжалиқларини, механикаторларни ва галла етиштирган деҳқонларни рағбатлантиради. Улар учун ҳам рангли телевизор, гилам, палос каби қимматбаҳо совғалар ажратилган.

Хуллас, галлакорлар орзиқиб кутаётган дамларга саножки кунлар қолди. Бу йил вилоят галлакорларининг юзлари ёруғ бўлса, ажабмас.

Абдуҳошим МАДАТОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ЛИЦЕЙНИНГ 30 ГИЛАМИ

Нуротадаги хунар-таълим мактаби ўтган йили касб-хунар лицейига айлантирилган эди. Шундан сўнг бу ерда саккиз мутахассислик бўйича 727 «қўрғон» таълим ола бошлади.

Лицейда ўтган йили 30 та гилам тўкилди. Зардўзлик ва каштачилик бўйича махсус буюртмалар қабул қилинмоқда. Дурадгор ва нақошларнинг ишлари қўлма-қўл.

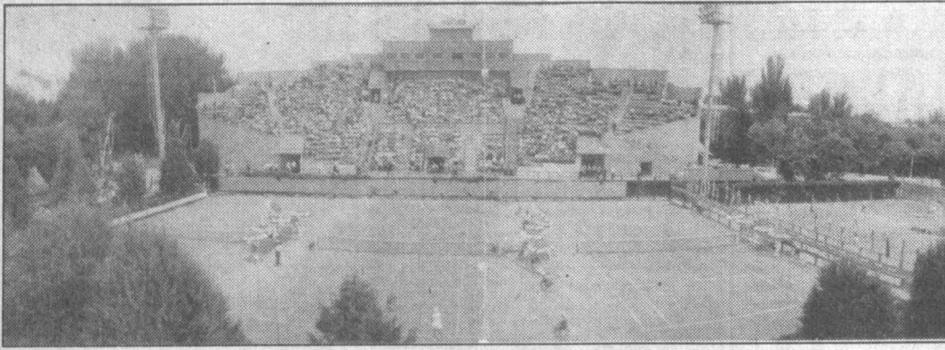
Т.ЭШБОЕВ. «Халқ сўзи» мухбири.

Advertisement for 'PENT-UZ' (ПЕНТ-ЎЗ) featuring a logo with a tractor and the text: «ПЕНТ-ЎЗ» Ўзбекистон-Россия-Италия қўшма корхонаси жамоаси. Италия Республикаси Президенти Оскар Луиджи Скальфаро жанобларининг Ўзбекистон заминига ташрифини қизгин муборакбод этади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов ва Италия Республикаси Президенти Оскар Луиджи Скальфаро ўртасида бўлиб ўтадиган музокалар ва дўстона мулоқотлар чоғида ҳар икки мамлакатнинг ўзаро ҳамкорлик алоқалари янада юқори поғоналарга кўтарилишига ишонади.

Advertisement for 'HEKSIA' (НЕКСИЯ) featuring a car image and text: АВТОМОБИЛИ СОТИБ «НЕКСИЯ» ОЛГУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА! Андижон «Автотеххизмат» хиссасдорлик жамияти. Оқ рангли «НЕКСИЯ» автомобилларини сотиб олишни хоҳловчи мижозларга автомобилнинг қўрқамлигини янада ошириш мақсадида олди, орқа багнерлари ва орқани кўрсатувчи ойна корпусини оқ рангга бепул бўяб сотишни ташкил қилганлигини маълум қилади.

Advertisement for 'APIFEN' (АПИФЕН) featuring a person image and text: АПИФЕН МУШАК ОҒРИКЛАРИНИ ҚОЛДИРАДИГАН ИШОНЛИ, САМАРАЛИ ВОСИТА. ВРАЧЛАР УЧУН АХБОРОТ АПЗОН. 5-10 кун давомида кунинга 4 марта 1 таблеткадан.

Advertisement for 'FIRMA' (ФИРМА) featuring a car image and text: СУВ ВА ГАЗ ПЎЛАТ ҚУБУРАЛАР СОТАДИ. Ø 15 дан 50 гача. ТЕЛЕФОНЛАР: 66-18-64, 66-18-83.

«ХАВАС» ДАН БАХРА ОЛИДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).
Мусобақалар теннис мажмуининг 14 та кортида ўтказилди. Дастлабки кун 60 нафар қатнашчи 15 гуруҳга бўлинган ҳолда баҳслашишди. Вилоят, шаҳар, туман ҳокимларининг ўринбосарлари (жами 45 нафар) ҳамда йирик ташкилот-

лар, корхоналар раҳбарлари, вазирилари (жами 15 нафар) иккинчи босқичга чиқиш мақсадида гуруҳ роҳиблиги учун кураш олиб боришди.
7 май кун 1-босқичнинг 15 нафар роҳибига барча вилоят ҳокимлари ва Олий Мажлис, Ва-

зирилари Маҳкамаси вакиллари қўшилиб, баҳсларни давом эттиришди. Баҳслар 8 гуруҳда олиб борилади.
Учинчи кун иккинчи босқичнинг саккиз нафар роҳиб кураш асосида чорак финал жуптикларини ташкил этишди ва шу тарзда

роҳиб аниқланди.
Албатта, турнирни ўтказишдан мақсад роҳибни аниқлаш эмас, балки одамларга теннис, спорт шуқуни ҳақиқатан эитишдир. Турнирга Генрих Дашевский бошчилигидаги «Динамо» клуби аъзолари ҳакамлик қилишди.

Ўтган йили биринчи «Хавас» турнири май ойи-нинг муҳим воқеаси

булган эди. Мусобақа ўзига хос сарвақ ўтиши билан томошабилар кўз ўнгиде муҳралиб қолувчи ҳақлардан ҳам холи бўлмади. «Динамо» теннис мажмуи бу йилги турнир довомида ҳам томошабиларга олам-олам завқ-шавқ бағишлашига ҳеч бир шубҳа йўқ. 6-8 май кунлари бу спорт мажмуи турли доирадаги раҳбар ходимларнинг дўстона ҳазил-мутойбасига, спорт мусобақаси шуқунига йўғрилади, албатта. Бошқача айтганда «Динамо» ўзига хос спорт байрами арафасида турибди.

МАҚСАД БАЙРАМ КАЙФИЯТИНИ УЛАШИШ

ёки совринлар хусусида

«Хавас» кубоги учун ўтказилган иккинчи мусобақа мамлакатимизнинг йирик корхона ва ташкилотлари ўзларининг турли хил совринларини таъсис этишган. Юртимиз теннисининг ўзига хос байрами, тўғри айланди ва мусобақа қатнашчилари учун турли матбуот нашрлари ҳам тўғри тўғна билан дегандек, ўз совринлари билан келишди. Совринлар расмий мусобақаларнинг кубоклари, дипломларидан тубдан фарқ қилади. Буни уларнинг номлаштиришдан ҳам билиш мумкин. Хусусан, Ўзбекистон ойна жаҳон турнирининг «Энг алоқамат қатнашчиси учун» соврини таъсис этган бўлса, «Ватаншарвар» газетаси «Энг дароз бўйли ўйинчи» совринини тоширади. Агарда энг дароз бўйли қатнашчилар икки ёки уч кишини (яъни уларнинг бўйи тенг келиб қолган тақдирда) ташкил этса у ҳолда соврин номи ўзгаришмаган ҳолда энг паст бўйли қатнашчи тоширилади ҳам мумкин. Мақсад қатнашчилар тақдирланаётган пайтда кортларга байрам кайфиятини ҳақиқатан эитишдир.
Бир қатор нашрлар эса ўзларининг номлаштиришдан келиб чиқиб, соврин таъсис

этишган. Хусусан, «Адолат» газетаси «Энг адолатли ўйинчи учун», оммавийликнинг назарда тутилган ҳолда «Халқ сўзи» газетаси «Энг кўп томошабилар меҳрини қозонган қатнашчи учун», «Спорт» газетаси «Техник маҳорати энг юқори ўйинчи учун», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси «Санъаткорона ўйини учун», «Мунштур» журнали «Энг ҳушқатнақ қатнашчи учун» каби совринларни таъсис этган. Албатта, совринларнинг нимадан иборатлиги аҳамиятсиз, муҳими «Хавас» кубоги турнири қишлар ёқиде узоқ вақт муҳралиб қолсин. Зеро, ҳар қандай спорт мусобақаси юрт барқарорлиги, тинччилигининг тимсолидир.
Совринларнинг умумий сонига тўхталганда бўлса, ҳамма бирдай тақдирланади. Ҳатто «Ўзбекистон овози» газетасининг иловаси «Осиё бозори» соврини етмай қолган қатнашчи учун» совринини ҳам таъсис этган.
«Хавас» турнирига оид материалларни «Халқ сўзи» газетасининг муҳбири Расул ЖУМАЕВ тайёрлади.
Суратлар архивдан олинди.

«ДИНАМО» МАЖМУИ ТУРНИРГА ТАЙЁРМИ?

Клуб президенти Генрих Дашевский билан суҳбат

— Генрих ака, «Хавас» кубоги учун иккинчи турнирга тайёргарлик қандай борапти, 6-8 май кунлари неча корт қатнашчилар ихтиёрида бўлади?
— «Динамо» теннис мажмуи мусобақаларни ўтказиш учун қулайлиги, шарт-шароитларнинг жаҳон андозалари даражасида эканлиги билан МДХ Худудиде энг яхши теннис иншоотларидан бири ҳисобланади. Демакки, «Динамо» «Хавас» кубоги турнирини қабул қилишга тайёрми, деган саволга ҳоҳат йўқ. Шунга қарамай Тошкент шаҳар ҳокимлигининг кўмаги билан бу ерда «Хавас» кубоги иккинчи турнирига ҳам ўзига хос тайёргарлик ишларини олиб бордик. Жумладан, грунтни қўнган баъзи кортларни қайта қоплаш, текислаш ишлари бажарилди. Турнир рўқини акс эттирувчи плакатлар, афишалар билан теннис мажмуини безадик. Турнир қатнашчилари дам оладиган жойлар, ўриндиқлар қайта қўздан кеңирилди, яъни таъмирланди. Томошабиларнинг турнир мусобақаларини келиб қузатиши, мириқиб томоша қилиб, ҳордиқ чиқаришлари учун ҳам зарур чора-тадбирлар кўрилди ва бу ишлар давом эттириляпти. Баъзи камчиликлар турнирнинг биринчи кунини, яъни 6 майгача бартараф этилади ва шу мақсад йўлида ишлар олиб бориляпти.

Генрих Дашевский

Турнир ўтадиган кунлари спорт мажмуимиздаги барча 14 та кортининг тайёр ҳолда қатнашчилар ихтиёрида бўлишига ҳаракат қилаймиз.
— Турнир довомида муҳлисларга қандай маиший хизмат кўрсатиш тадбирлари белгиланган?
— Марказий корт биноси ёнидаги кафе-бар доимий равишда ишлаб туради. Муҳлислар бу ерга кириб, турли хил чанқовбости ичимликлар, музқаймоқ ва ширинликлар харид қилишлари мумкин. Бундан ташқари «Динамо» мажмуи атрофида турли хил чанқовбости ичимликлар савдосини уюштириш ҳам режалаштирилган, у тегишли ташкилотлар зиммасига юклатилган.
— Матбуот маркази қарерда жойлашди, унинг иш тартиби қандай бўлади ва вилоят матбуот нашрлари ҳам тегишли ахборотларни олишлари учун зарур чора-тадбирлар белгиланган?
— Бу борда «Динамо» теннис клуби ўз зиммасидаги, вазифани удралайди. Хусусан, алоҳида офис, яъни матбуот конференциялари ўтказиш зали матбуот маркази ихтиёрида бўлади. Биз уларни телефонлар билан таъминлаймиз. Зарур шарт-шароитларни яратамиз. Қолган ишларни эса матбуот маркази аъзолари бажаришди. Вилоят муҳбирлари 63-74-96, 63-12-40 телефон рақамлари орқали улар билан боғланишлари мумкин.

ТИЛНИНГ ТИЛИНИ ТОПГАН ОДАМ

Инсоният яралибдики, тил деган тилсимотнинг сим-сим эшикларини очмоқ, унда гўзал бир шаклда яширинган маъно гавҳарларини инкишоф этмоқ, бу сирли оламнинг мураккаб ва мунтазам моҳиятини теран идрок қилмоқ йўлида тинимсиз бош қотиради. Азалдан абадга қараб отилган ўқ мисол югурик замоннинг барча бекатларида ойдин шуурли аждодларимиз мухташам тил оламининг катта-кичик жумбоқларига ечим излаб, дунё доноларининг ақлини шоширган беназир асарлар яратганлар. Жаҳоннинг танглайи тил туйғуси билан кўтарилган, умрини тил хилқатининг холис тадқиқига бахшида этган не-не билгитларнинг самарали фаолиятларида бу асарларнинг шамчиқроқ вазифасини ўтаганлиги қалбларимизни ҳақли равишда фахру ифтихор ҳисларига тўлдирди.

Ўзбек тилининг ривож ва унинг тозалиги борасида гавҳурлик қилиш бугун чинакам давлат аҳамиятига молик масалага айланган, чуқки миллий қадриятларимизнинг сунгон саналимиш она тилимизнинг табиийлиги, тақомили ва нуфузини кўриқламоқ миллий ўзгичлигини кўриқламоқ, жон ва танимиз бўлимиш Ўзбекистонимиз ҳурлигини кўриқламоқ демакдир. Она тилимиз ва тилшунослигимизнинг нуфузини ошириш йўлида бақир-чақирсиз, ориқча илдасиз меҳнат қилаётган, тилимизнинг тилини топмоқ, унинг қонуният дейилдиган қатъий қоидаларини кўриқламоқдек оппоқ ният-ла оппоқ қоғозни қоралаб қўли қаварган заҳматқаш олимларнинг фаолиятлари таҳсинга шоён-дир.

Мирзо Улғубек номидаги Тошкент давлат университетини ўзбек тилшунослиги кафедрасининг профессори, филология фанлари доктори Мирзаев Мирзожон тилимизнинг том маънодаги аса шундай толам тадқиқотчиси, камтарин, камсуқум филолиятларидан биридир.

Ўзбек филологиясининг Айюб Ҳўлом, Натан Маллаев, Маздула Асқарова каби атоқли алломаларидан сабоқ олган Мирзаев ака талбалик йилларидаёқ она сўз сеҳрига асир бўлган эди. Худди шу сўзга асирлик унинг бутун кейинги фаолиятини тамоман белгилаб берди.

Олимнинг илмий-ижодий фаолиятида сўз муаммосининг тадқиқи асосий ўрин тутди. Зотан, сўз ва унинг моҳияти масаласи дунё тилшунослигининг ўзи каби қадимийдир. Сўз деганлари шу қалар сир синоптага тўла мураккаб бир хилқатни, эразмидан олдинги давр доноларининг донолари Афлотуну Суқротлар не-не баҳсу мунозоралар қилмадилар, Арабу Ажам алломалари не-не китоблар битмадилар, улуг бобокалонларимиз Маҳмуд Қошғарийю Алишер Навоийлар не-не калималарни термадилар, бу гавҳарларни нечоғлиқ таснифу тадқиқ этмадилар, Оврупо тил илмида не-не окуму йўналишлар пайдо бўлмади, бизнинг асримизда қанчалар фундаментал асарлар яратилмади, барибир, бу нозик хилқатнинг бутун ички дунёси тўласича ишгош этиб бўлинди дейиш қийин. Мирзаев ака узоқ йиллар довомида тилимиздаги ана шу нодир дунинг турфа нур тартиши, яъни бир сўзда тажассум топган маъноларнинг табиатини ўрганиш билан изчил шуғулланди.

У салоҳиятли олим сифатида ўзбек тилшунослигининг турли соҳалари бўйича юздан зиёд илмий мақола-лар, ундан ортиқ монография, илмий-оммабоқ рисо-лалар эълон қилган. Уларда ўзбек тилининг фонетикаси, лексикологияси, морфологияси ва синтаксисидеги долзарб муаммолар қаламга олинган. Ўзбек тилшунослигида асосий эътибор товушлар-

нинг маъно фарқлаш томони-га қаратилган. Ҳолбуки, товушлар маънони кучайтириш ва тингловчиға ҳиссий таъсир этишда ҳам катта имкониятга эга. Тилга ўта зийраклик билан ёндошадиган муҳтарам олимимиз бу жиҳатни ҳам нозик илаб, «Товушлардаги маънолар» (1982) деган асарини яратди. Унда товушларнинг бу муҳим ҳўсуятларини атрофлича очиб берди.
Олим ўзбек тилшунослиги эришган ютуқларни кенг жамоатчилик ўртасида омма-лаштириш борасида ҳам самарали меҳнат қилиб кел-моқда. Унинг «Тилда шакл ва мазму» (1989), «Тил ва маданият» (1992) каби ил-мий-оммабоқ асарлари ана шу мақсадларда яратилган.
М. Мирзожоневнинг моҳир педагог, меҳрибон мураббий сифатидаги изчил фаолияти ҳам ибратлидир. Университетда ўзбек тилшу-нослигининг мураккаб муам-молари бўйича домла ўқийдиган мазмунли ва қизиқарли маърузалар тала-балар қалбига бу фанга бўлган ҳавасу ҳайратни яна-да ёлқинлантиришга хизмат қилиб келмоқда. Талабчан устоз тилшунослик фани билан ўз тақдирини узилмас қилиб болалики, худо исте-тилоддан қисмаган ёшлари-ни бу сирли она сўз илми-ниг покиза гулшанига етаклаб олиб кирмоқдан чарчамайди. Илмий раҳбарли-гида шу кунга қадар йиғирмага ақин номзолиқ, бир неча докторлик диссер-тациялари тайёрланиб, муваффақият билан ҳимоя қилинган. Устоз ундириб-ўстирган, астойдил парвар-ши қилган ниҳоллар мева бермоқда. Бу камтарин ин-сон ўзбек тилшунослигида ўзига хос мактаб яратди де-сак, асло муболага бўлмас.

Этмиш йилдирки, Мирзаев ака ўзбек тилининг ўли жозибалидан мағрур ва масрур бўлиб яшайди. Ана шу залворли етмишнинг қарийб элгини айнаи шу ўтнинг ўтхонасини кўрмоқ йишга бекаму кўст бахшида этганидан бахтиёр бўлиб яшайди. Тилимиз ва дили-мизнинг дол қалдини афродай расо қилган муборак истиқлол шуқунига алдасиз шукрона айтиш, эркин ўзбек тили ва тилшунослигининг ривожий йўлида яна ҳам гайрату шижоат билан меҳнат қилаётган катта олим ва кичиксўнгл инсон Мирзаев ака Мирзожонев мустаҳкам тансиҳатлик, оилавий хо-тиржамлик ва илмий-ижодий муваффақиятлар, режа-лаган барча ишларининг тур-гал ва жадал рўебини тилаш ҳамкасбу шогирдлар учун ҳўзурилиди.

Низомидин МАҲМУДОВ, Абдуҳамид НАҲМОНОВ, филология фанлари докторлари, профессорлар.

ХОНГУЛИ ЗАРАФШОНДАН СУВ ИЧАДИ

Самарқанд яқинида жойлашган Зарафшон давлат кўриқхонаси ҳақида кўпчилик эшитган, албатта. Яқинда кўриқхонада кўпайтирилган жониворлар тури яна биттага ошди. Бу ерга жуда ноёб ҳисобланган Бухоро буғулари -- хонгулилар ҳам келтирилди.

Уларни янги жойда яшашга ўргатиш осон кечмади. Аввало, бунинг улдасидан чиқадиган -- яъни, хонгулининг табиатини, унинг ҳулқ-атворино хусусиятларини яхши биладиган мутахассис керак эди. Буни буғулар оиласига мансуб ҳайвонлар бўйича мамлакатимиздаги ягона мутахассис Наталья Мармазинская ўз зиммасига олди. У Самарқанд давлат университетини битирган, саккиз йил давомида Бухоро яқинидаги жайронлар ўстирилувчи кўриқхонада ишлади. Ана шу вақт ичиде бу турдаги жониворларни обдон ўрганди, уларнинг турли вазиятларда яшаш, урчиши тўғрисида илмий тадқиқотлар олиб борди. Унинг ил-

ми ишларига ҳатто Европада ҳам қизиқиб қарашмоқда.
Н. Мармазинская табиатини асраш халқаро уюшмасининг аъзоси этиб сайланган. Яқинда эса табиатни асраш бўйича Каналада ўтказилган халқаро конгрессда иштирок этиб қайтди. Ана шундай кишиларнинг меҳнати туфайли бутунлай йўқ бўлиб кетиш хавфи остиде қолган хонгули каби ажойиб жониворлар тез орада яна тўла-тўла бўлиб Зарафшон соҳилларини кезса, ажаб эмас.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» муҳбири.

Газетанинг навбатдаги сони 4 май, якшанба кунини чиқади.

Тошкент Давлат аграр университети 1997-1998 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг барча ўқув юрталарига тест синовлари асосида кириш учун 1997 1 июндан бошлаб 2 ойлик ва 1 июлдан - 1 ойлик кундузги пуллак тайёрлов курсига тингловчиларни қабул қилади.

Аграр университетининг пуллак тайёрлов курси Ўзбекистон Республикасининг барча олий ўқув юрталарига кириш учун қуйидаги фанлар: математика, физика, химия, биология, ўзбек тили ва адабиёти, чет тили бўйича тест синовлари асосида имтиҳон топширишга тайёрлайди.

Тингловчилар ётоқхона билан таъминланади. Университетда дам олиш, овқатланиш, даволаниш, ўқиш ва яшаш учун ҳамма шароитлар мавжуд.

Ҳужжатлар икки ойлик тайёрлов курси учун 1997 йилнинг 31 майгача, бир ойлик курс учун 30 июнгача қабул қилинади.

Тайёрлов курсига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топширишлари шарт:

1. Ректор номига ариза
2. Урта мактабни тугатганлиги ҳақида аттестатнинг асл нусхаси
3. 3x4 ўлчамли 4 дона фотосурат
4. 086-У шаклидаги тиббий маълумотнома

Тайёрлов курсида ўқитиш университет илмий кенгашида тасдиқланган Низом асосида амалга оширилиб, машғулотлар университетнинг малакали профессор ва ўқитувчилари томонидан олиб борилади. Ҳужжатларни қабул қилиш тўғрисида маълумот олиб борилади.

Манзилимиз: 700140, Тошкент ш., ТошДАУ
(19, 83, 96, 115, 129, 165, 167, 491-автобуслар ва 15, 29, 49, 53-маршрут таксининг "Тошкент Давлат аграр университети" бекати).

Маълумот учун телефон: 63-75-07.

ОЧИҚ ТУРДАГИ "КҮКЧА" ҲИССАДОРЛИК ЖАМИАТИ

ЎЗИНИНГ 1996 ЙИЛ БҲЙИЧА ЯКУНЛОВЧИ ҲИСОБОТ МАЖЛИСИНИ 1997 ЙИЛ 5 МАЙ КУНИ СОАТ 10.00 ҲТКАЗАДИ.

МАНЗИЛ: ТОШКЕНТ ШАҲРИ, СОҲИБОВЕВ КУЧАСИ, 22.

Ўзбекистон Республикасини Давлат оидик қўмитаси раҳбарини ва жамоаси қўмита хайратининг маъсул котиби
Валдислав Ливуревич АРДАТОВнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг она аъзоларига ҳўкур таъзия изхор этилади.

Ўзбекистон Республикасини Қишлоқ ва сун ҳўжалиги вазирлиги, қасаба уюшмаси қўмитаси вазирынинг собиқ ўринбосари Х. Муҳитдиновга онаси
Назимино ҳўжа ах МУҲИТДИНОВАнинг вафоти муносабати билан ҳўкур таъзия изхор қилади.

«Сўқурилиш-Тадқиқ» аудиторлик фирмасининг жамоаси фирма директорининг муовини Гузалия Абдураҳмонова онаси
Ўзалия ПАРАҲОНОВАнинг вафот этганини муносабати билан ҳўкур таъзия изхор этилади.

Тошкент Давлат иқтисодий университетини ректорини ва қасаба уюшмаси қўмитаси «Махсу тайёрлов» кафедрасининг мудирини Ҳанба Ибодуллоева онаси
Гузлор КУЛБЕВОВАнинг вафот этганини муносабати билан ҳўкур таъзия изхор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирилари Маҳкамаси

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

БҲЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Ҳўқуқ ва қонунчилик 36-37-85;
Қишлоқ ҳўжалиги 36-07-94;
Иқтисодийёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Туғки муҳарририят 33-10-28;
Эълонлар 36-09-25.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоберова,
Навбатчи — Х. Абдураҳмонов,
Мусаҳҳиҳ — Ш. Режапов.